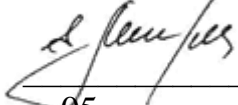

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ
Кафедра філософії та соціально-політичних наук

Затверджую:
Декан факультету
економіки і менеджменту

_____ Є.В. Мироненко
« 05 » вересня 2025 р.

Гарант освітньої програми:
«Ливарне виробництво чорних та кольорових
металів і сплавів»

_____ М.М. Федоров
« 30 » серпня 2025 р.

Розглянуто і схвалено
на засіданні кафедри
Філософії та СПН
Протокол № 1 від 03.09.2025 р.
В.о. завідувача кафедри

_____ О.П. Кваша

Робоча програма навчальної дисципліни
«ФІЛОСОФІЯ ТА ОСНОВИ СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВА»

галузь знань	13 «Механічна інженерія»
спеціальність	136 «Металургія»
ОПП	«Ливарне виробництво чорних та кольорових металів і сплавів»
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Факультет	інтегрованих технологій і обладнання
Розробник:	канд. іст. наук, доцент О. В. Шимко

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Показники		Галузь знань, спеціальність, ОПП (ОНП), професійне (наукове) спрямування, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
			Денна повний/прискр.	Заочна повний
денна	заочна	Галузь знань: усі	Обов'язкова дисципліна	
Кількість кредитів				
3/1,5	3/1,5			
Загальна кількість годин				
90/30	90/30	ОПП	Рік підготовки	
Модулів – 1			2/1	2
Змістових модулів 1			Семестр	
Індивідуальне завдання			3/1	3
Тижневих годин для <u>денної</u> форми навчання: аудиторних – 2.5; самостійної роботи студента – 4		Рівень вищої освіти: <u>перший</u> (бакалаврський)	Лекції	
			30/15	4
			Практичні	
			15/0	0/
			Самостійна робота	
			75/15	86
		Вид контролю		
		Екзамен		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – (45/75)

для заочної форми навчання – (4/86)

II ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Актуальність вивчення дисципліни у зв'язку із завданнями професійної діяльності та навчання.

Дисципліна «Філософія та основи суспільствознавства» являє собою систему знань про наш світ взагалі, розкриває найголовніші закони, які панують у природі, суспільстві та в мисленні людини. Філософія формує наш світогляд, малює цільну картину всесвіту, спираючись на дослідження інших наук, а саме, таких як фізика, біологія, математика, астрономія, соціології, політології та ін. Взаємовідносини філософії з іншими науками дуже глибокі та плідні. Найважливіші наукові принципи – доказовість, систематичність, можливість перевірки фактів та гіпотез – перш за все були сформульовані в філософії, завдяки чому саму філософію вважають наукою наук. Вона дає наукам методологію пошуку.

Зміна парадигми усього пострадянського гуманітарного знання - відмовлення від класового підходу до суспільних явищ - вимагає нового підходу і до читання курсу філософії у вузі. Канонізація марксистської філософії відіграла поганий жарт, насамперед із самою філософією, позбавивши її можливості нормально розвиватися.

Гуманізація освіти, необхідність прилучення студентів до історії світової і вітчизняної культури настійно вимагають викладання вузівського курсу філософії в історико-філософському плані. Адже філософія по праву є квінтесенцією, каркасом культури. При цьому важливо зробити акцент на світоглядному значенні філософського знання, на його смисложиттєвому змісті. Саме в цьому своєму значенні філософія впливає на свідомість самих широких мас, якщо навіть останні і не усвідомлюють цього впливу. Це ні в якому разі не принижує значення філософії як методології пізнання. Навпаки в цьому аспекті філософія становить особливий інтерес для фахівців і людей, що вирішили присвятити себе науковій діяльності.

1.2. Мета дисципліни – формування когнітивних та афективних компетенцій в сфері базової філософсько-соціальної проблематики, шляхом ознайомлення їх з основними філософськими та соціологічними школами, напрямками, фундаментальними вченнями і поглядами всесвітньо відомих філософів, що своєю діяльністю намагалися вирішити проблеми, пов'язані з пізнанням світу, буттям людини, його смислу та морально-етичного наповнення. Тому метою даного курсу є і духовне збагачення студентів, шляхом засвоєння і розуміння глибинних філософських проблем.

1.3. Завдання дисципліни:

- формування у студентів знання про особливості філософсько-соціального мислення та його історичну природу;
- ознайомлення студентів з головними філософськими та соціальними проблемами, поняттями, концепціями і підходами, що лежать в основі розвитку предмету філософії та основ суспільствознавства;
- ознайомитися з найважливішими філософськими та соціальними поняттями і категоріями;
- прояснити сутність різних історичних способів філософування, тобто розкрити історичні підходи до розуміння філософії;
- виявити вузлові пункти зв'язку світогляду людини і філософського типу мислення й наголосити на їх історичній природі;
- виховувати культуру соціального мислення та формувати засади теоретичного мислення.
- формування навиків критичного раціонального мислення та відповідальної інтелектуальної культури;

1.4. формувати вміння аргументовано висловлювати власні думки і толерантно сприймати інші.

1.5. Мова викладання: українська

1.6. Обсяг навчальної дисципліни та його розподіл за видами навчальних занять:

загальний обсяг становить 120 годин / 3 кредити, в т.ч.: денна форма навчання: лекції – 30 годин, практичні (семінарські) – 15 годин, самостійна робота студентів – 75 години; заочна форма навчання: лекції – 4 години, самостійна робота студентів – 116 годин.

III ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

При викладанні навчальної дисципліни «Філософія та основи суспільствознавства» увага приділяється оволодінню здобувачами такими загальними та фаховими (спеціальними) компетентностями, як:

- ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК 9. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- ЗК 18. Здатність грамотно будувати комунікацію, виходячи із цілей і ситуації спілкування.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен продемонструвати достатній рівень сформованості наступних програмних результатів навчання:

- ПР05. Розуміння важливості нетехнічних обмежень, пов'язаних із суспільством, здоров'ям і безпекою, охороною навколишнього середовища, економікою, промисловістю.
- ПР12. Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери філософії та основ суспільствознавства, знати її цінності та досягнення.

Здобувачі вищої освіти, вивчаючи навчальну дисципліну «Філософія та основи суспільствознавства», опановують систему знань і навичок, що дозволяють сформулювати такі спеціальні результати:

у когнітивній сфері:

здобувач здатний продемонструвати знання і розуміння основних етапів становлення і розвитку світової та української філософської традиції та суспільствознавства, розуміння специфіки історичної парадигми філософії в її визначальних рисах, продемонструвати знання і розуміння особливостей філософського мислення та його історичну природу, розуміти роль історії філософії для актуального філософського мислення, продемонструвати знання і розуміння найважливіших філософських та соціальних понять і категорій, мати уявлення про еволюцію основних філософських та соціальних ідей та проблем, орієнтацію в напрямках і тенденціях сучасного філософського та соціального дискурсу, їх зв'язку з попередньою інтелектуальною історією.

в афективній сфері:

здобувач здатний критично осмислювати лекційний та позалекційний навчальний матеріал, використовувати набуті знання при веденні дискусій з актуальних проблем специфіки української парадигми філософії в її визначальних рисах; здобувач здатний демонструвати знання спеціалізованої літератури із історико-філософських та соціальних досліджень, аналізувати науково-історичну, соціальну та філософську літературу (як тексти першоджерел так й критичні дослідження), визначати їх місце і роль в історії української та світової філософії, аналізувати основні етапи розвитку історії української філософії та соціології, орієнтуватися у сучасних наукових концепціях, в межах яких здійснюється її вивчення, ключові історичні події та постаті, які визначали розвиток історії вітчизняної філософії та соціальних наук; здобувач здатний співпрацювати із іншими здобувачами та викладачем в процесі обговорення проблемних моментів на лекційних та практичних заняттях, при виконанні і

захисті індивідуальних завдань; ініціювати і брати участь у дискусії з питань навчальної дисципліни, розділяти цінності колективної та наукової етики.

у психомоторній сфері:

здобувач здатний самостійно бачити, виявляти та аналізувати феномен світової філософської та соціальної думки у широкому контексті культури, філософської антропології та футурології; здобувач здатний брати участь в інтелектуальних дискусіях, використовувати ввічливі форми звернення до опонента, концентруватися на значущих складових судження, не переходячи на особистості; здобувач здатний презентувати результати проведених історико-філософських та соціальних досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів, мати навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здобувач здатний самостійно здійснювати пошук, систематизацію, викладення літературного матеріалу; здобувач здатний здійснювати аналіз та інтерпретацію гуманітарного тексту: здатність виокремити та відтворити смислову структуру тексту, оцінити послідовність та валідність аргументації, виділити продуктивні ідеї.

IV ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1 Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві.

Поняття світогляду. Світ і людина. Структура світогляду. Типи світогляду. Характерні риси філософського світогляду. Природа і зміст філософських проблем. Філософія, коло її проблем і роль у суспільстві. Предмет філософії. Зміна предмета філософії в ході історії. Дискусії про предмет і метод філософії. Специфіка філософського знання. Періодизація історії філософії від античності по сьогоднішній день. Філософія в системі наук. Філософія як методологія наукового пізнання. Філософія в системі культури. Філософія і політика.

Тема 2 Антична філософія

Джерела філософії: від міфу до логосу. Особливості античної філософії. Космоцентризм. Проблема буття як центральна проблема давньогрецької філософії. Милетська школа. Буття як одна з «стихий». Піфагорійці. Вчення про буття елейців. Діалектичні і метафізичні погляди на природу буття (Геракліт, Парменід). Атомізм Демокріта. Буття як безтілесна ідея. Вчення про буття Арістотеля. «Гуманістичний поворот» у давньогрецькій філософії. Софісти: людина - міра всіх речей. Сократ і його теза: «Пізнай самого себе». Етичний раціоналізм Сократа. Проблеми теорії пізнання в античній філософії. Співвідношення чуттєвого і логічного в процесі пізнання. Душа і пізнання в діалогах Платона. Філософія Арістотеля. Критика вчення Платона про ідеї. Метафізика Арістотеля та її основні поняття. Проблема першої субстанції. Теологія Арістотеля (вчення про Першодвигун). Науково-пізнавальна значимість філософії Арістотеля. Етичні проблеми в античній філософії. Соціально-політичні ідеї древніх греків.

Тема 3. Філософія Середньовіччя і Відродження

Епоха Середньовіччя та її відображення у філософії. Середньовічна філософія як синтез християнства й античної філософії. Патристика. Вчення Аврелія Августина і його культурно-історичне значення. Філософія зрілого середньовіччя. Особливості схоластичної філософії. Суперечка про універсалії. Номіналізм і реалізм: пізнавальний і світоглядний змісти їхньої боротьби. Метафізика Томи Аквінського. Проблеми співвідношення віри і розуму, релігії і філософії в середньовічній філософії. Погляди мисливців середньовіччя на людину, її місце у світі та проблеми свободи волі і свободи вибору у житті. Гуманізм філософії Відродження. Культ людини - творця. Мистецтво і філософія. Пантеїзм як специфічна риса натурфілософії Відродження. Проблеми діалектики в філософії Миколи Кузанського. Дж. Бруно і становлення нової картини світу в роботах Коперніка і Галілея. Етика і вчення про державу Ніколо Макіавеллі.

Тема 4 Філософія Нового часу

Соціально-економічні, культурні і науково-світоглядні передумови формування філософії Нового часу. Наука як феномен європейської культури. Поняття суб'єкта й об'єкта, новоєвропейський зміст поняття природи. Проблема методу наукового пізнання у філософії Нового часу. Емпірико-індуктивний метод Ф.Бекону. «Примари» свідомості, що ускладнюють можливість наукового пізнання. Раціонально-дедуктивний метод Р.Декарта. Методологічний сумнів "я" як безсумнівний початок, доказ існування Бога, доказ існування зовнішнього світу.

Проблеми субстанції у філософії Нового часу. Метафізика Р.Декарта. Пантеїзм Спінози. Монадологія Ляйбніца. Погляди філософів Нового часу на людину, суспільство та їх взаємовідносини (Гоббс, Локк).

Тема 5 Німецька класична філософія

I. Кант - засновник німецького ідеалізму. Два періоди у філософії Канта. Гносеологія як центральна проблема філософії. Критика «чистого розуму». Простір і час як апріорні форми чуттєвості. Світ «речей у собі» і світ феноменів. Категорії як апріорні форми розсудку. Антиномії розуму. Критика практичного розуму. Категоричний імператив. Об'єктивний ідеалізм Гегеля. Абсолютна ідея. Принцип тотожності буття і мислення. Єдність діалектики, логіки і теорії пізнання. Закони і категорії діалектики. Система і метод Гегеля. Гегелівське розуміння культурного розвитку: поняття об'єктивного духу. Мораль, право, цивільне суспільство та держава в роботах Г.В.Ф. Гегеля. Антропологічний матеріалізм Л.Фейєрбаха. Погляди Фейєрбаха на релігію і мораль.

Тема 6 Філософська думка в Україні

Єдність джерел російської й української філософії. Джерела давньоруської філософії. Іоанн Дамаскін, його вплив на формування філософії древньої Русі. Філософія як щира релігія. Практично-моральна орієнтація давньоруської філософії. Особливості української філософії. Перевага екзистенційної проблематики. Ідеї гуманізму в Україні XVI - XVII ст. Києво-Могилянська академія і філософські ідеї XVIII-XIX ст.: просвітництво, ідеї моральної філософії, природничонаукові погляди. Класичний період української філософії. Філософія Г.С. Сковороди: «три світи», дві натури, пантеїзм, вчення про людину і його щастя, етичні ідеї, вчення про «споріднену працю». Соціально-політичні погляди діячів Кирило-Мефодіївського товариства (Шевченко, Куліш, Костомаров). Кардіоцентричний неоплатонізм П.Юркевича як одне із джерел екзистенціалізму.

Тема 7 Філософія життя та філософія психоаналізу

Становлення і розвиток неklasичної філософії. Соціальні і наукові передумови виникнення філософії життя. Ірраціональний волюнтаризм Артура Шопенгауера - філософське джерело філософії життя. Фрідріх Ніцше - засновник філософії життя. Новий філософський стиль і мова. Проблема життя. Несубстанціальність і мінливість життя. Проблема людини у Ф.Ніцше. Діонісійське й аполоновське начало. «Воля до влади». Критика християнських цінностей. Надлюдина – носій нової моралі. Імморалізм. Ірраціоналізм теорії пізнання «філософії життя». Вплив «філософії життя» на неklasичну філософію.

Психоаналітичні випробування З. Фрейда. Проблема співвідношення біологічного і соціального в людині. Структура свідомості і біологічне трактування особистості. Несвідоме і способи його виявлення, тлумачення сновидінь, помилки мови, описки, автоматичні дії і т.д. Поняття «Лібідо» у З.Фрейда і його значення. Трансформація потягів: регресія, витіснення, сублімація. Значення процесу сублімації для розвитку людини. Роль соціальних норм і заборон у духовному житті людини. «Едипів комплекс» і його значення для розуміння психіки. Проблема провини і відповідальності особистості. Інстинкт самозбереження і страх смерті. Взаємозв'язок раціонального й ірраціонального в психоаналізі. Неофрейдизм, тенденції його розвитку в XX столітті. Поняття архетипів колективного несвідомого у вченні К. Юнга. Концепція «любові» Э. Фрома.

Тема 8 Філософія екзистенціалізму

Соціально-історичні корені й умови виникнення екзистенціалізму. Ідейні джерела екзистенціалізму: філософія С.Кьєркегора, філософія життя, феноменологія Э.Гуссерля. Основні плини і представники філософії екзистенціалізму. Розуміння екзистенціалістами завдань і мети філософії. Категорія «буття». Відмінності буття речей від буття «Я». Пізнання людського існування як шлях до пізнання буття. Феноменологічний опис станів свідомості. Абсолютизація емоції страху. Екзистенційне уявлення щодо людського існування. М.Хайдегер. «Буття у світі» і «буття як забігання вперед». Справжнє і несправжнє людське існування.

Проблема волі в екзистенціалізмі. Крайній індивідуалізм екзистенціалізму. Екзистенціалізм, культура і мистецтво.

Тема 9 Теоретико-пізнавальні проблеми в західній філософії 19-20 ст.

Основні напрямки сучасної релігійної філософії. «Класичне» і «некласичне» в релігійній філософії ХХ століття. Неотомізм - офіційна філософська доктрина Ватикану. Ідея гармонії розуму і віри. Співвідношення науки, філософії і релігії в неотомізмі. Креаціонізм і спроба доказу буття бога. Теорія пізнання неотомізму. Проблема людини в релігійній філософії. Проблема добра і зла. Еволюціонізм Тейяра де Шардена.

О. Конт як засновник позитивної філософії. Історико-філософські і природничонаукові передумови виникнення філософії неопозитивізму. Антифілософська методологічна програма позитивізму. Основні етапи еволюції неопозитивізму. «Прагматична максима» Ч. Пірса. Критика традиційного поняття істини Дж. Дьюї. Феноменологія Є. Гусерля: принципи, та ідеї. Філософська герменевтика: загальні особливості та характерні риси. Поняття герменевтичного кола Гадамера. Герменевтика свідомості та герменевтика буття: принципові відмінності.

Французька філософія ХХ століття: від структуралізму до постмодерна: історія, ідеї, представники. Ж. Ліотар «Стан постмодерна». Постмодерн як стан культури та засіб філософського мислення. Стилістичні альтернативи історичної свідомості: дискусія про модерн і постмодерн (Ліотар, Хабермас, Дерріда). Постмодерністська маргіналізація культури: апологія і критика. Глобальні проблеми ХХ століття і головні суспільно-політичні процеси. Проблема «ціни» прогресу. Зміст історії. Майбутнє як приречення і прогнозування.

Тема 10 Суспільство як система. Соціальна структура суспільства.

Соціологічні уявлення про суспільство. Системний підхід до вивчення суспільства. Концепція суспільства в індивідуалізмі. Виникнення суспільства. Типи суспільств. Концепція еволюційного і революційного розвитку суспільства. Поняття соціальної структури суспільства. Марксистське навчання про класи як основні елементи соціальної структури суспільства. Сутність поняття «страта», «соціальна стратифікація». Теорія соціальної мобільності П.А.Сорокіна. Типи і причини соціальної мобільності. Поняття і класифікація «соціальних ліфтів». Характерні риси стратифікації сучасного суспільства. Еволюція уявлення про суспільство та теорії його походження. Характерні особливості сучасного суспільства. Соціальні інститути суспільства і соціальні організації. Поняття соціальної спільноти. Суспільство як різноманіття соціальних груп. Етнічні спільноти. Форми масової поведінки людей. Типологія соціальних рухів.

V СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Розподіл обсягу дисципліни за видами навчальних занять та темами

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна /прискор./ заочна форма)				
		Усього	в т.ч.			
			Л	П (С)	Лаб	СРС
1	Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві	9	3/2/1	2		4,5/3/13
2	Антична філософія	9	3/1/1	2		4,5/1/11
3	Філософія Середньовіччя та Відродження.	9	3/2/	2		4,5/1/11
4	Філософія Нового часу	9	3/1/1	2		4,5/1/11
5	Німецька класична філософія	9	3/1/	-		4,5/1/11
6	Філософська думка в Україні	9	3/1/	2		4,5/1/11
7	Філософія життя та філософія психоаналізу	9	3/1/	-		4,5/1/11
8	Філософія екзистенціалізму	9	3/1/	-		4,5/1/11
9	Теоретико-пізнавальні проблеми в	9	3/2/	2		4,5/1/11

	західній філософії 19-20 ст.					
10	Суспільство як система. Соціальна структура суспільства.	9	3/3/1	3		4,5/4/15
Усього годин		90	30/15/4	15/0/0		45/15/116

Л – лекції, П (С) – практичні (семінарські) заняття, Лаб – лабораторні заняття, СРС – самостійна робота студентів.

5. 2 Тематика семінарських занять

№ з/п	Тема заняття
1	Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві.
2	Антична філософія.
3	Філософія Середньовіччя та Відродження.
4	Філософія Нового часу.
5	Філософська думка в Україні.
6	Теоретико-пізнавальні проблеми в західній філософії 19-20 ст.
7	Суспільство як система. Соціальна структура суспільства.

5. 3 Перелік індивідуальних завдань

Головною метою індивідуальних завдань є контроль самостійної роботи студентів. Цей контроль здійснюється завдяки написанню студентами доповідей, рефератів, презентацій тощо. Підготовка презентації – вид самостійної роботи, що виконується студентом поза аудиторними годинами. Студент вільно обирає тематику з числа тем, які пропонуються планами семінарських занять, або узгоджує з викладачем ініціативну тематику. Наступним кроком студент здійснює бібліографічний пошук, використовуючи бібліотечні фонди або Інтернет-ресурси. Також складає план презентації або ставить питання, на які треба отримати аргументовану відповідь. Опанувавши джерела за темою, студент розкриває зміст питань та представляє виконану роботу на семінарі. Обсяг презентації – 10-15 слайдів, текст доповіді – 4-5 стандартних сторінок, набраних на комп'ютері. Основний зміст презентації доповідається у вільній формі на семінарському занятті, і студент отримує оцінку від викладача.

Теми з курсу філософії та основ суспільствознавства, які пропонуються до самостійного вивчення студентами усіх спеціальностей очного навчання.

Тема Філософія епохи відродження

1. Гуманізм філософії доби Відродження.
2. Культ людини-творця в філософії Відродження.
3. Мистецтво та філософія, їх взаємозв'язок в філософії.
4. Проблеми діалектики в філософії Миколи Кузанського.
5. Поняття світогляду та його особливості в філософії доби Відродження.
6. Місце та роль політики в працях філософів доби Відродження.
7. Вчення М. Макіавеллі про етику та державу.
8. Зародження ідей утопічного соціалізму в епоху Відродження.

Тема Релігійна філософія в ХХ ст.

1. Головні напрями сучасної релігійної філософії.
2. «Класичні» та «Неокласичні» течії в релігійної філософії ХХ ст.
3. Неотомізм – офіційна сучасна філософська доктрина Ватикану.
4. Концепція гармонії віри та розуму.
5. Співвідношення філософії та релігії в неотомізмі.
6. Креаціонізм та спонукання доказів буття богу.
7. Проблема людини в релігійній філософії.

8. Етична проблематика релігійної філософії.

Тема Суспільство як система. Соціальна структура суспільства.

1. Поняття і форми соціальних спільнот.
2. Соціальні групи та їх типологія.
3. Квасігрупа.
4. Соціальні організації.
5. Соціальні інститути і їх типологія.
6. Процес інституціоналізації.
7. Основні ознаки соціальних інститутів.

Теми рефератів та презентацій.

1. Основне питання філософії. Принципи класифікації філософських напрямків.
2. Антична філософія як виток сучасної європейської цивілізації.
3. Етичні проблеми в античній філософії.
4. Змоги вирішення питання-людина та світ-в античній та середньовічній філософії. Порівняльний аналіз.
5. Пантеїзм, як специфічна риса філософії Відродження
6. Боротьба сенсуалізму та раціоналізму у філософії Нового часу.
7. Філософські погляди Т. Гобса та Д. Лока на природу та походження держави.
8. Суб'єктивний ідеалізм Фіхте.
9. Принцип тотожності духу та природи у філософії Шелінга.
10. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха.
11. «Абсолютна міфологія» А. Ф. Лосєва.
12. Філософські ідеї у російській літературі XIX століття. Філософія людини Ф. М. Достоевського.
13. Соціально-демократичні (І. Франко) та ліберально-демократичні (М. Драгоманов) тенденції у поглядах на суспільний розвиток.
14. Марксистське трактування суспільства та антропосоціогенезу людини. Зміст матеріалістичного розуміння історії.
15. Соціальні та наукові передумови філософії життя. Ірраціональний волюнтаризм А. Шопенгауера.
16. Вплив філософії життя на некласичну філософію.
17. Неофрейдизм. Тенденції його розвитку у XX столітті.
18. Вплив екзистенціалізму на культуру та мистецтво сьогодення.
19. Теорія наукових революцій Т. Куна.
20. Сучасна релігійно-філософська доктрина протестантизму.
21. Еволюціонізм Тейяра де Шардена.
22. Суспільство та природа, історичні типи їх взаємодії.
23. Суспільство як система. Філософські підґрунтя теоретичної моделі суспільства: матеріалізм, ідеалізм, натуралізм.
24. Соціальна структура сучасного суспільства.
25. Політична система суспільства та її структура. Держава-ядро політичної системи суспільства.
27. «Людський вимір» суспільства.
28. Основні форми суспільної свідомості, їх взаємозв'язок та значення у суспільному житті.
29. Ідея прогресу в історії філософської думки.
30. Постмодерністська маргіналізація культури: апологія та критика.
31. Особистість з точки зору соціології.
32. Типи особистості.
33. Соціалізація особистості.
34. Девіантна поведінка.
35. Соціальні статуси і соціальні ролі.

36. Типи і форми сім'ї.
37. Поняття конфлікту. Елементи конфліктної ситуації.
38. Класифікації конфліктів.
39. Поняття «громадської думки».
40. Формування громадської думки і його вивчення.

VI КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль знань здобувачів здійснюється за рейтинговою накопичувальною (100-бальною) системою, яка передбачає складання обов'язкових контрольних точок.

З дисципліни «Філософія та основи суспільствознавства», яка завершується іспитом, поточна успішність оцінюється виходячи зі 100 балів. Здобувач, який склав контрольні точки і набрав 55 і більше балів на початок сесії, має право отримати підсумкову оцінку без складання заліку.

Контрольні заходи включають:

- поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних і оцінюється сумою набраних балів;
- модульний контроль, що проводиться у формі підсумкової контрольної роботи за відповідний змістовий модуль і має на меті оцінку результатів навчання здобувача після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;
- підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового іспиту або заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

Оцінювання знань здобувача під час занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді історичних і політичних ситуацій, вміння складати порівняльні характеристики різних філософських та соціологічних традицій у відповідності з історичними умовами їх формування, виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії;
- здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань;
- вміння здійснювати узагальнення інформації, обґрунтовувати власну точку зору та робити висновки, грамотність подачі матеріалу та оформлення роботи;
- вміння складати порівняльні характеристики різних філософських традицій у відповідності з історичними умовами їх формування, здійснювати філософський аналіз джерел;
- вміння критично осмислювати основні ідеї як вітчизняної так і зарубіжної філософії та соціології.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи здобувачів є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних заняттях.

Переведення набраних здобувачем балів за 100-бальною шкалою в оцінки за національною (5-бальною) шкалою та шкалою ECTS здійснюється в відповідності до таблиці:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі	Оцінка	Оцінка за національною шкалою
-------------------	--------	-------------------------------

види навчальної діяльності	ECTS	для екзамену, курсового проекту (роботи)	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
81 – 89	B	добре	
75 – 80	C		
65 – 74	D	задовільно	
55–64	E		
30–54	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0 – 29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

V ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Характеристика змісту засобів оцінювання
1.	Контроль поточної роботи на семінарських заняттях	<ul style="list-style-type: none"> фронтальне опитування за термінологічним матеріалом та за питаннями до семінарського заняття; оцінювання активності участі у дискусіях
2.	Індивідуальні завдання	<ul style="list-style-type: none"> письмовий звіт або реферат, або презентація про виконання індивідуального завдання; оцінювання самостійності та якості виконання завдання в ході звіту-захисту та співбесіди
3.	Модульна контрольна робота	<ul style="list-style-type: none"> питання до контрольної роботи
Підсумковий контроль		<ul style="list-style-type: none"> питання до іспиту або заліку

VII СЕМЕСТРОВИЙ ГРАФІК

Склад і графік складання контрольних точок дисципліни «Філософія», форми і терміни контролю для денної форми навчання.

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Max балів	Характеристика критеріїв досягнення результатів навчання для отримання максимальної кількості балів	Тиждень
1	Контроль поточної роботи на семінарських заняттях	35	Студент здатний продемонструвати критичне осмислення лекційного та позалекційного матеріалу, виступати з доповідями з визначених питань, брати кваліфіковану участь у дискусії з наведенням аргументації.	1-15
2	Тестове семінарське завдання №1	15	Семінарська контрольна робота № 1 в формі тестування включає питання, що були розглянуті на семінарських заняттях першого змістовного модуля з курсу філософії, що дозволяє студентам зорієнтуватися – що таке філософія, коло її	5

			проблем та її роль в житті суспільства, початок філософського мислення, класична та неklasична філософія .	
3	Тестове семінарське завдання №2	15	Семінарська контрольна робота №2 відбувається в формі тестування включає питання з другого модуля курсу філософії, та охоплює теми, що були розглянуті на семінарських заняттях другого змістовного модуля з курсу філософії.	12
4	Написання реферату	15	Студент здатний продемонструвати достатній рівень опанування основних положень з обраної тематики, демонструвати знання відповідної літератури, вміння аналізувати матеріал, робити узагальнення та самостійні висновки.	10
5	Модульна контрольна робота №1	20	Студент продемонстрував достатній рівень знань з тем першого модулю, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни.	14
Поточний контроль		100	-	14
Підсумковий контроль		100	Студент продемонстрував достатній рівень знань з тем першого та другого змістовного модуля курсу, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни.	15
Всього		100	-	

Перелік обов'язкових контрольних точок для оцінювання знань здобувачів заочної форми навчання

№	Назва і стислий зміст контрольного заходу	Рейтингова оцінка	
		min	max
1	Поточний контроль (коефіцієнт вагомості=0,4) Тестова контрольна робота, яка виконується здобувачем індивідуально в системі «Moodle» Студент виконав тестові завдання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни	55	100
2	Підсумковий контроль (коефіцієнт вагомості=0,6) (Письмовий іспит /залік) Студент продемонстрував достатній рівень знань з тем першого та другого модуля курсу, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни.	55	100

VIII РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

8.1 Основна література

Волинка Г.І. Історія філософії. Підручник. 2015. – 480 с

1. Історія філософії : підручник / [Ярошовець В. І. та ін.] ; за ред. д-ра філос. наук, проф. В. І. Ярошовця ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Карпат. ун-т ім. Августина Волошина. - Ужгород : Патент, 2014. 839 с.
2. Кириленко К.М. Філософія: наука і культура. Мультидисциплінарний навчальний посібник/ К. М. Кириленко. К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2014. 216 с.

3. Лузан, А. О. Вступ до філософії : навч. посіб. / А. О. Лузан. – Краматорськ : ДДМА, 2012. 136 с.
4. Лузан А. О. Введення в філософію: навчально-методичний комплекс. А. О. Лузан, В. В. Дементьева, А. В. Бородай. – Краматорськ: ДДМА, 2014. 310 с.
5. Розвиток філософської думки в Україні. - В.В. Дубінін, Краматорськ : ДГМА, 2006. 208 с.
6. Соціологія: конспект лекцій / Чаплигін О. К., Прохоренк, Т. Г., Маркозова О. О. та ін.; під ред. О. К. Чаплигіна. Харків: ХНАДУ, 2001. 124 с.
7. 15. Соціологія підручник / В. Г. Городяненко, О. В. Гілюн, А. В. Демічева та ін.; під ред. В. Г. Городяненко. К.: Академія, 2002. 560 с.
8. Філософія: Підручник / За заг. ред. М.І. Горлача та ін. – Харків : Консум, 2000.
9. Філософія: навч. посібник / За ред. Л.Ф. Надольного. - 2 вид, перероб. і доп. К. : Вікар, 2001.
10. Філософія: Навч. посібник / За ред.: Л.В. Губерського та ін. 2 вид, перероб. і доп. К.: Вікар, 2001.
11. Філософія: Підручник / За заг. Ред. М.І.Горлача, В.Г. Кременя. 2 вид., перероб. та доп.. Харків: Прапор, 2004. 736с.
- 12.

8.2. Додаткова література

1. Арістотель. Нікомахова етика. /Переклад з давньогрецької Віктор Ставнюк К.: «Аквілон – Плюс», 2002. 480 с.
2. Вступ до філософії: кредитно-модульний курс : навч.-метод. посіб. для студ.-заочників / Ред. Л. М. Нікітін. 3-є вид., переробл. та допов. К. : Центр учбової літератури, 2008. 256 с.
3. Історія української філософії : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. С. Горський, К. В. Кислюк. К. : Либідь, 2004. 488 с. : іл. - Бібліогр.: с. 450-464. - Імен. покажч.: с. 478-486.
4. Історія філософії в її зв'язку з освітою : підручник / за ред. Г.І. Волинка . К. : Каравела, 2006 . 480 с.
5. Основи філософських знань: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство [Текст] : підруч. для вищ. навч. закл. / М. І. Горлач [та ін.]. К. : Центр учбової літератури, 2008. 1028 с.
6. 3. Соціологія: терміни, поняття, персоналії: Навчальний словник-довідник / В. М. Піча, Ю. В. Піча, Н. М. Хома; під ред. В.М. Пічі. К.: Каравелла, 2002. 408с.
7. 4. Сучасний словник із суспільних наук: словник / Данильян О. Г., Дзьобань О. П., Калиновський Ю. Ю.; під ред. О .Г. Данильяна. Х.: Прапор, 2006. 432 с.
8. 5. Спеціальні та галузеві соціології: навч. посіб. / Пилипенко В.Є. Вишняк О. І., Куценко О.Д. та ін.; під ред. В. Є. Пилипенко. К.: Каравела, 2003. 304 с.
9. Філософія : навчальний посібник для студ. і аспір. вищ. навч. закладів / ред. І. Ф. Надольний. 7-ме вид., стереотип. - К. : Вікар, 2008. 534 с.
10. Філософія : кредит.-модул. курс : навч. посіб. / Л. І. Мозговий [та ін.]. К. : Центр учбової літератури, 2009. 456 с
11. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення) : навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л.В.Губерського. К.: Знання, 2009.

8.3 Web-ресурси

1. www.dgma.donetsk.ua
2. www.ru.wikipedia.org
3. <https://www.gumer.info>

Робоча програма складена

доцентка кафедри ФіСПН, канд. іст. наук

Олена ШИМКО